

4. Wallman, K. K. (1993). Enhancing statistical literacy: Enriching our society. Journal of the American Statistical Association, 88(421), 1.

ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ПЕРШОКУРСНИКА: МОТИВИ У ВИБОРІ ФАХУ

Пантелеєв Володимир Павлович,

доктор економічних наук, професор,
головний науковий співробітник

Інституту Водних проблем і меліорацій НААН України;

Голубова Галина Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики;

Сакада Тетяна Давидівна,

старший викладач кафедри економіко-математичних дисциплін
та інформаційних технологій;

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Діджиталізація економіки, накопичення масштабних баз даних, наростаючі темпи інформаційних потоків, наслідки пандемії COVID-19 тощо створюють нові виклики, як перед державою, економікою, бізнесом, так і суспільством. Галузі економіки, управління та адміністрування на різних рівнях зазнають цифрової глобалізації.

Інформаційні сховища провідних університетів (наприклад, університет Джона Хопкінса та Оксфордський університет) продемонстрували силу відкритих даних та відкритого коду. Інструменти візуалізації даних, такі як Garminder та “Our world in Data”, є у вільному доступі. Наростаючий інтерес до науки про дані, зокрема Big Data, та поглиблене вивчення статистики в цифровізаційну епоху стає пріоритетом для всього суспільства.

В 2021 році (30.08-04.09) в режимі online відбулася XII Міжнародна конференція асоціації статистичної освіти (The International Association for Statistical Education (IASE)) [1]. Тема конференції – “Статистична освіта в епоху науки про дані”, яка включала такі напрямки:

- Зв’язок статистичної освіти та науки про дані;
- Статистичні знання з пандемії COVID-19;
- Підвищення грамотності даних та статистичної грамотності;
- Статистика та наука про дані для суспільного блага;
- Досвід викладання на відстані.

Більш ніж будь-коли раніше, вивчення наслідків пандемії виокремлює статистику та робить видимим значення цієї сфери. Пандемія “змусила” переглянути деякі застарілі способи поведінки та взаємодії суспільства, різних ланок державного управління, сфер економіки, бізнесу тощо.

Важливим напрямом статистичної освіти є активне застосування новітніх підходів, наприклад, STEM-освіти. STEM-освіта – це низка чи послідовність курсів

або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування, до освіти після школи або для того й іншого, вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять. Акронім STEM (S – science, T – technology – E-engineering – M-mathematics) вживається для позначення популярного напрямку в освіті, що охоплює природничі науки (Science), технології (Technology), технічну творчість (Engineering) та математику (Mathematics). Це напрям в освіті, при якому в навчальних програмах посилюється природничо-науковий компонент та інноваційні технології [2]. Зараз цей напрям активно просувається в навчальному процесі і в Україні.

Новітніми елементами статистичної освіти є цільові тренінги, використання «штучного інтелекту», цифровізація об'єктів дослідження, Інтернет-речей, доповнена реальність (augmented reality), співпраця із міжнародною статистичною освітньою спільнотою та використання проактивних навчальних програм тощо. Сучасним та назрілим навчальним комплексом слід вважати Smart-технології у навчанні, як інтерактивний навчальний комплекс, що дає змогу створювати, редагувати та поширювати мультимедійні навчальні матеріали, як в аудиторний так і в позааудиторний час. Застосування Smart-технологій урізноманітнює навчальний процес, підвищує пізнавальний інтерес та мотивацію студентів за рахунок видимого, реального результату їх повсякденної професійної діяльності, дозволяє значно розширити традиційні технології навчання, оптимізує витрати університету на матеріально-технічне забезпечення, а також забезпечує вихід на новий рівень якості освітніх послуг [3].

Щироке запровадження цифрової трансформації та digital-інновацій у різних сферах життя, коли значна частина працівників зайнята виробництвом, збиранням, переробкою та реалізацією інформації й оперує виключно інформаційними ресурсами, відповідно необхідні й нові підходи інформаційної політики. Тому, вважаємо, що потрібний творчий підхід у навчанні студентів основам інформаційного суспільства.

Крім «аудиторної», «офіційної», «вузівської» статистичної освіти вагомими напрямками статистичної освіченості суспільства залишаються підвищення статистичної (математичної, фінансової) грамотності громадян/фахівців та їхньої економічної самоосвіти. Однак, статистична освіта зазнає низку проблем, можна виокремити одну з головних – нехтування статистичною грамотністю в школах. Саме школа – це той соціальний інститут, де формується учень не лише як особистість, але як і член суспільства, учасник економічної системи тощо; в школі зароджуються подальші наміри абітурієнтів та їх ставлення до вибору напрямку майбутньої освіти.

Щорічно в Національній академії статистики, обліку та аудиту (НАСОА) проходить опитування студентів першого курсу щодо їхньої мотивації до навчання в НАСОА за обраною спеціальністю. У матеріалах наведено результати анкетування груп статистиків та майбутніх фахівців із цифрової економіки.

Результати анкетування студентів-першокурсників освітньо-професійної програми “Прикладна статистика та бізнес-аналітика”. За

результатами вступної кампанії-2021 до НАСОА зараховано 31 студент за освітньо-професійною програмою “Прикладна статистика та бізнес-аналітика”.

Адміністрація академії, кафедра статистики та математичних методів в економіці та кафедра економіко-математичних дисциплін та інформаційних технологій постійно приділяють увагу питанню профорієнтації випускників шкіл і коледжів та уважно вивчають мотиви абітурієнтів у виборі майбутнього фаху, а також подальших їх планів в сферах економіки, бізнесу чи науки тощо.

Результати проведеного онлайн-анкетування студентів першого курсу за допомогою інструменту googleforms наведені в табл. 1.

Таблиця 1

**Підсумкові результати анкетування студентів ОПП
“Прикладна статистика та бізнес-аналітика”**

Назвіть основні джерела інформації про НАСОА	Соціальні медіа 81%	Поради знайомих, які раніше навчалися у Академії 12%	Дані ЗМІ про успішних фахівців-випускників НАСОА 7%	–
Чому Ви вступили саме до НАСОА%	Можливість навчатися на бюджеті 73%	Саме тут можу здобути спеціальність «Прикладна статистика та аналітика» 23%	В Академії найбільш кваліфіковані науково-педагогічні працівники 4%	–
Що Ви очікуєте після закінчення Академії за обраною спеціальністю %	Престижну роботу і фінансову стабільність 58%	Відкрию власну справу 35%	Поїду за кордон 7%	–
Чим Вас найбільше приваблює майбутня професія статистика-аналітика?	Висока і стабільна оплата праці 52%	Можливість кар’єрного росту 18%	Висока значущість професії у суспільстві 15%	Комфортні умови праці статистика-аналітика 15%
Чому обрали освітню програму Прикладна статистика та бізнес-аналітика?	Все вийшло спонтанно 41%	Престижна спеціальність 39%	Вже давно вирішив стати статистиком-аналітиком 12%	На спеціальність був найменший конкурс 8%
Що є головним у студентському житті?	Освоєння «модної» професії 38%	Розвиток себе як особистості 32%	Знайомство з цікавими однолітками 15%	Перспективи яскравого дозвілля 15%

Джерело: розроблено авторами за результатами опрацьованих анкет

Головними рисами соціального портрету першокурсника – майбутнього статистика є – цілеспрямованість на шляху здобуття престижної роботи та високої фінансової винагороди за свою працю. Домінуючим фактором вибору

НАСОА була перспектива навчатися за бюджетні кошти та гарна репутація Академії у мережі Internet. До фундаментальних характеристик сучасного першокурсника можна віднести високий рівень мотивації, а саме творчий підхід у розвитку власної особистості та освоєння затребуваної спеціальності. Єдине, що викликає занепокоєність – що 40% першокурсників обрали фах спонтанно, також негативним є те, що студенти наразі не бачать себе у майбутньому в науковій справі, що слід врахувати у навчальному процесі.

Результати анкетування студентів-першокурсників освітньо-професійної програми “Цифрова економіка”. Цифрова економіка – це нова освітня програма в Національній академії статистики, обліку та аудиту, тому вивчення портрету першокурсника є цікавим не лише, як соціальний експеримент, але є корисним для майбутньої профорієнтаційної діяльності. Результати опитування студентів наведено в табл. 2.

Таблиця 2

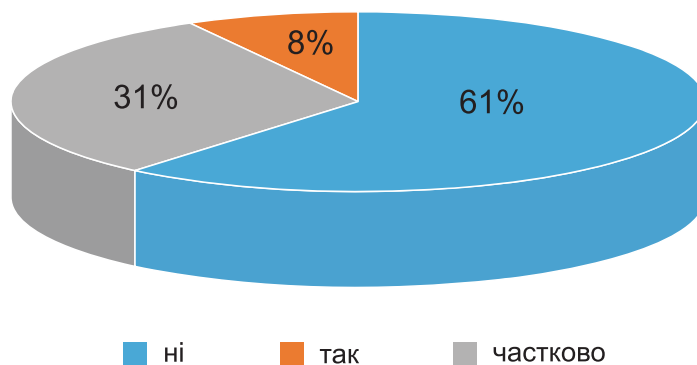
Підсумкові результати анкетування студентів ОПІ “Цифрова економіка”

Назвіть основні джерела інформації про НАСОА	Соціальні медіа 63%	Поради знайомих, які раніше навчалися у Академії 37%	Дані ЗМІ про успішних фахівців-випускників НАСОА –	-
Чому Ви вступили саме до НАСОА%	Можливість навчатися на бюджеті 63%	В Академії найбільш кваліфіковані науково-педагогічні працівники 24%	Саме тут можу здобути спеціальність «Цифрова економіка» 13%	
Що Ви очікуєте після закінчення Академії за обраною спеціальністю%	Престижну роботу і фінансову стабільність 38%	Відкрию власну справу 38%	Поїду за кордон 24%	
Чим Вас найбільше приваблює майбутня професія в сфері цифрової економіки?	Можливість кар’єрного росту 50%	Висока і стабільна оплата праці 25%	Висока значущість професії у суспільстві 12%	Комфортні умови праці статистика-аналітика 13%
Чому обрали освітню програму Цифрова економіка?	Престижна спеціальність 50%	Вже давно вирішив стати фахівцем в сфері цифрової економіки 38%	Все вийшло спонтанно 12%	
Що є головним у студентському житті?	Освоєння «модної» професії 38%	Розвиток себе як особистості 32%	Знайомство з цікавими однолітками 15%	Перспективи яскравого дозвілля 15%

Джерело: розроблено авторами за результатами опрацьованих анкет

Вивчення уподобань студентів за обраною спеціальністю характеризує такі риси першокурсника: йти у ногу з науково-технічним прогресом, свідомі амбіції щодо престижної спеціальності та фінансової стабільності в майбутньому. Основним джерелом відомостей про НАСОА були також соціальні медіа (63%), що вкотре свідчить про інформаційну глобалізацію суспільства. Третина першокурсників дізналися від знайомих, котрі закінчили Академію, чим варто пишатися. 24% студентів відповіли, що саме в НАСОА найбільш кваліфіковані науково-педагогічні працівники, однак, ключовим фактором вибору академії була можливість навчатися за рахунок бюджетних коштів.

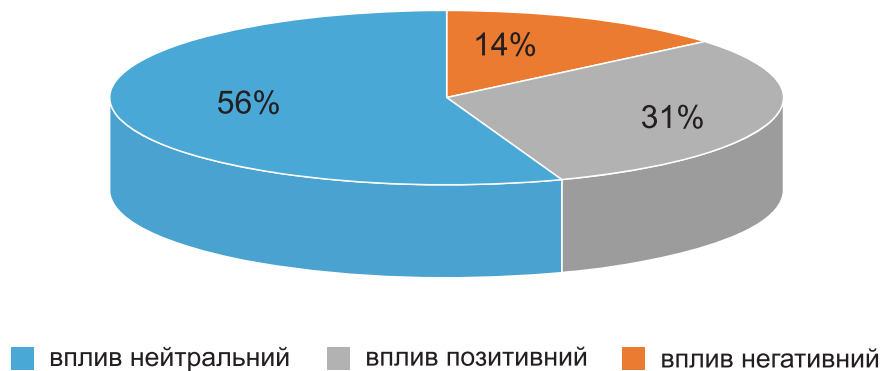
Серед вищезгаданих складових анкети були запитання: “Чи вплинули на Ваш вибір батьки?” (рис.1) та “Чи впливає форма дистанційного навчання на якість Ваших знань і Вашу успішність?” (рис.2). Зазвичай, абітурієнт приймає рішення щодо вибору майбутньої професії з урахуванням авторитету своїх батьків. Оцінюючи в цілому дві студентські групи бачимо, що вплив батьків на їх вибір був опосередкованим, а саме 8,3% – прислухалися до порад батьків та 30,5% – частково прислухалися, однак ключове рішення приймав юний абітурієнт.

Рис. 1 “Чи вплинули на Ваш вибір батьки?”

В умовах пандемії реаліями нашого часу стали робота та навчання в дистанційному режимі, як у школах, так і в ЗВО. Оскільки дистанційна форма навчання триває вже більше року, школярі, студенти та викладачі звикли, адаптувалися та відносяться більш толерантно до такого навчання. Крім головної переваги цієї форми навчання (уникнення інфікування під час пандемії), вона здебільшого підходить особам, які віддають перевагу комфортним домашнім умовам. Однак, важливими вимогами навчання в онлайн-режимі є висока власна самоорганізація студента та його практичні навички в тайм-менеджменті.

Отримані результати анкетування свідчать, що 55,5% опитаних студентів першокурсників нейтрально відносяться до дистанційного навчання, така форма навчання їх не лякає та не завдає негативного впливу їх успішності. Для 14% студентів дистанційна форма навчання впливає негативно на їх успішність у навчанні та для 30,5% – навпаки виявилась позитивною .

Рис. 2 “Чи впливає форма дистанційного навчання на якість Ваших знань і Вашу успішність?”

Слід зазначити, що отримані результати анкетування стануть корисною інформацією для адміністрації академії у вивченні настроїв студентів в умовах дистанційного навчання, а також з метою удосконалення методичних та інноваційних підходів викладання професорсько-викладацького складу, що сприятиме зростанню професійних знань та вмінь студента в цілому.

Статистична освіта, як важлива складова економічної професійної освіти, має ознаки інноваційної культури та інноваційної інфраструктури суспільства. Здобувачі двох, згаданих вище, освітньо-професійних програм спеціальності 051 “Економіка” – це майбутні фахівці, котрі вивчають в НАСOA, як грамотно працювати з масштабними масивами даних, їх обробляти та аналізувати, правильно інтерпретувати результати аналізу даних, обґрунтовувати управлінські рішення на підставі отриманих результатів аналізу, виявляти та досліджувати закономірності явищ, моделювати та прогнозувати бізнес-процеси.

Список використаних джерел:

1. IASE 2021 Satellite Conference : Home – International ... Режим доступу: <https://iase-web.org/satellite21>
2. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/>
3. Кушнір А. С. SMART-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ЯК ЧИННИК ІНФОРМАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. Young Scientist». № 3.1 (79.1). March, 2020, с. 39-42. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3.1/10.pdf>